

Danmarks Kunstbibliotek
Arkitektur · Billedkunst · Kunsthistorie · Museologi

FORSKNINGSBERETNING

FRA

DANMARKS KUNSTBIBLIOTEK

2011-13

Hvorfor en tre-årig afrapporteringsperiode?

Danmarks Kunstbiblioteks sidste godkendte forskningsrapport er fra 2010. I perioden 2011-13 er det ikke lykkedes Forskningsrådene at stille de lovbestemte eksterne medlemmer til Det rådgivende forskningsudvalg for Statens Museum for Kunst, Designmuseum Danmark og Danmarks Kunstbibliotek. Nærværende rapport er således skrevet uden anden adresse end Kulturministeriet og offentligheden.

Forskningsstrategi

Det er Danmarks Kunstbiblioteks (DKBs) opgave at samle, bevare, registrere og formidle viden om arkitektur, billedkunst og kunsthistorie; som nationalt hovedfagbibliotek har DKB en særlig forpligtelse med hensyn til dansk arkitektur og billedkunst.

Forskning udført ved DKB skal i hovedsigtet være til støtte for samlingsopbygningen og til gavn for institutionens målgrupper. Kvaliteten af det, der tilbydes lånere og besøgende, er nøje forbundet med kvaliteten af den forskning, der udføres i tilknytning til institutionen. Et forskningsbiblioteks registrering og formidling kan sidestilles med museernes registranter og kataloger. Her fremlægges resultaterne af en koordineret og videnskabeligt baseret indsats med hensyn til vedligehold, udbygning og registrering af institutionens samlinger.

Forskningsressourcer baseret på støtte fra offentlige og private midler

Til DKB var der i perioden tilknyttet 2 fuldtidsansatte seniorforskere, hver med 25 % forskningstid; hertil kommer den forskningstid, direktøren kan afse. Til institutionen har der i perioden herudover været tilknyttet tre videnskabelige medarbejdere (to et halvt årsværk). De er uden egen forskningstid, men indgår sammen med andre medarbejdere i institutionsprojekter.

Direktøren har i perioden nov.-dec. 2011 fået bevilget forskningsorlov med løn, hvortil han selv efter aftale lagde en ekstra måned uden løntræk oveni, for på den måde at kunne afslutte monografien *Roman Historical Drama in Antiquity and Beyond*. Carlsbergfondet har i den sammenhæng støttet et tre måneders forskningsophold i Firenze samt bidraget til at dække omkostningerne til bogens billedside.

Anneli Fuchs har fra Novo Nordisk fået bevilliget 2 måneders forskningsfrikøb. Fra Institutionen er dette blevet suppleret med yderligere 2 måneder.

Forskningsberetning 2011-13

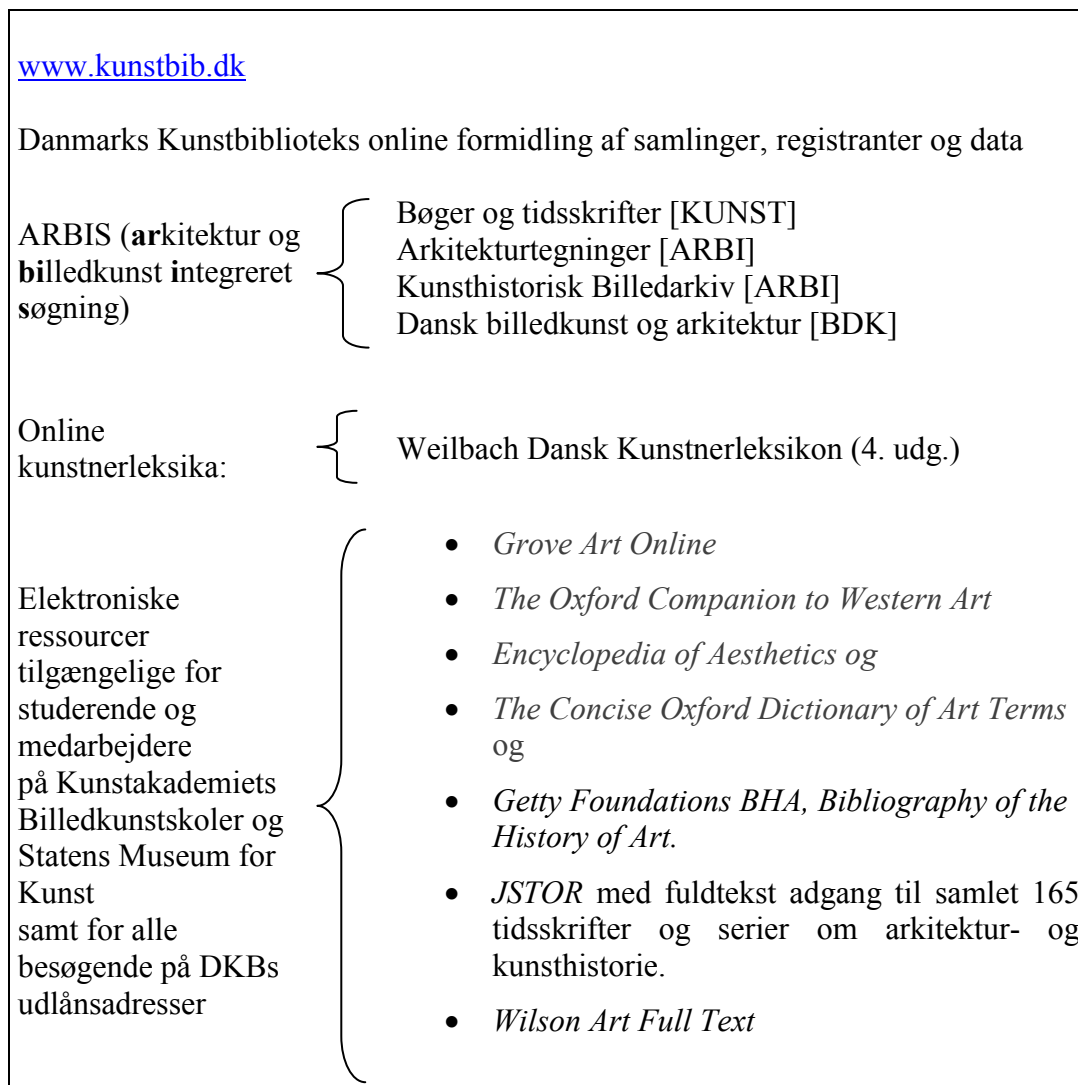
Beretningen har fem hovedafsnit:

1. institutionens betjening og formidling af kunsthistorisk forskning
2. internationalt samarbejde
3. individuelle projekter
4. eksternt tilknyttede forskningsprojekter

I. DKBs BETJENING OG FORMIDLING AF KUNSTHISTORISK FORSKNING

Følgende projekter, der bygger på et samarbejde mellem DKBs bibliotekarer, forskere og videnskabeligt ansatte, har som hovedsigte at forbedre og udvide adgangen til data, registranter og litteratur for forskere, uddannelsessøgende og institutioner i hele landet.

Arbejdet bidrager til at udvide og berige Bibliotekets web-registranter. Ved udgangen af 2013 er web-strukturen som nedenfor illustreret:

1. Den kunsthistoriske nationalbibliografi

DKB er ansvarlig for de nationale bidrag til to kunsthistoriske fagbibliografier:

Bibliografi over Dansk Kunst (BDK) dækker litteratur på dansk og udenlandsk om dansk arkitektur og billedkunst samt kunsthåndværk og – industri.

BDK basen med litteratur om dansk billedkunst og arkitektur blev i 2001 gjort tilgængelig på internet adressen www.kunstab.dk. I 2003 er basen med støtte i en bevilling fra DEF, Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek, blevet udvidet bagud, så den med i alt ca.

50.000 poster nu dækker hele den relevante litteratur fra ca. 1933 til i dag. I 2004 fortsatte udvidelsen med en retrokonvertering af den trykte standardbibliografi fra 1935, Merete Bodelsen og Aage Marcus, *Dansk kunsthistorisk Bibliografi* (Kbh. 1935), så at basen primo 2005 omfatter den væsentligste litteratur om dansk billedkunst og arkitektur publiceret fra sidst i 1600-tallet til i dag. Basen ajourføres løbende. For 2011-13 er der indgået [☐ referencer](#).

2. Fremtidig international kunsthistorisk bibliografi

Indtil 2009 har DKB herudover stået for indberetningen af de danske bidrag til den Getty Foundation finansierede internationale kunsthistoriske bibliografi, *Bibliography of the History of Art* (BHA). Hovedformålet med disse bidrag var at sikre, at resultaterne af dansk-publicerede bidrag til arkitektur- og kunsthistorien bliver gjort synlige for den internationale forskning.

Den internationale finanskrisen har i 2009 tvunget Getty Foundation til at revurdere sit bidrag til videreførelsen af BHA. Frem for en licensmodel er basen nu gjort frit tilgængelig på [www](#).

Men BHA opdateres ikke længere. Gennem vores medlemskab af *RIHA* (se nedenfor) er DKB aktiv deltager i drøftelserne om at skabe en decentral web-baseret fortsættelse af BHA, nu byggende på et internationalt samarbejde mellem relevante forskningsbiblioteker og nu med en emnedækning, der transcenderer BHAs eurocentriske anskuelsesmodel.

I 2011-13 har det gennem møder i Helsinki og Paris med medlemmer af netværket omkring *Research Institutes in the history of art* vist sig, at den enkleste og mest brugervenlige vej er at udnytte samarbejdet omkring [artlibraries.net](#) til at videreudbygge og tilgængeliggøre den danske kunsthistoriske bibliografi. Det sker ved at de enkelte indførsler lægges i DKBs web med tilførte engelske emneord (frem for de hidtidige abstracts). I [artlibraries.net](#) arbejdes med en WorldCat version, der vil give en mere brugervenlig grænseflade.

3. Kunstner-signaturindeks

Projektet, der sigtede på at opbygge en offentligt frit tilgængelig database i Bibliotekets web over ca. 10.000 signaturer af danske billedkunstnere, er nu gjort tilgængelig på [www.kunstab.dk](#). Der arbejdes med etableringen af en facilitet, der gør det muligt for brugere at indsende og oprette nye registreringer.

Projektet bygger på en stor, allerede eksisterende samling af aftegninger, som er indsamlet af bibliotekar Orla Pedersen, og som i 2004-6 er blevet udvidet betydeligt med materiale fra Weilbachs Arkiv, fra Kunsthistorisk Billedarkiv samt fra samlingen af arkitekturtegninger. Orla Pedersen har i samarbejde med kolleger ligeledes stået for forberedelsen af digitaliseringen af hele samlingen, så det er muligt at søge på både kunstnernavne og på de initialer, som kunstnersignaturer ofte er forkortet til.

II. INTERNATIONALT SAMARBEJDE

1. Medlemskab af *RIHA*

Danmarks Kunstbibliotek blev i 2009 indvalgt som medlem af *International Association of Research Institutes in the History of Art (RIHA)*. Man kan læse mere om RIHA på adressen <http://www.riha-institutes.org/contact.htm>

Samarbejdet med førende internationale kunstbiblioteker skal sikre, at Danmarks Kunstbibliotek får inspiration til at opretholde en forskning, et teknologisk serviceniveau og en kvalitet i samlingsopbygningen, der kan måle sig med tilsvarende forskningsinstitutioner over hele verden.

2. Medlemskab af *artlibraries.net*

Samtidig skal samarbejdet bidrage til at udbrede kendskabet til dansk billedkunst og arkitektur. I den forbindelse er Danmarks Kunstbibliotek fra 2009 indtrådt i det verdensomspændende *artlibraries.net – Virtual Catalogue for Art History* hvor en direkte online adgang til integreret søgning i mere end 20 internationalt førende kunstbiblioteker vil udvide bibliotekets kontaktflade til udenlandske forskere, museer og professionelle kunstfaglige miljøer.

Web-interfaces *artlibraries.net* er en uvurderlig ressource for den internationale forskning til oplysninger om samlet mere end 12.000.000 kunsthistoriske publikationer, arkivalier og originaldokumenter i over 20 forskningsbiblioteker over hele kloden. På sitet tilbyder Danmarks Kunstbibliotek indholdet af hele sin web, hvorved publikationer på artikelniveau om dansk kunst og arkitektur også medtages. Det samme gælder arkivalier, kataloger og arkitekturtegninger.

En overgang til et WorldCat Art Discovery format med en bedre, mere transparent brugergrænseflade er i 2012 lanceret. Danmarks Kunstbibliotek har i 2013 tilmeldt sig gruppen af biblioteker, der vil lægge data over i dette nye format.

3. Medudgivelse af *RIHA-Journal*

Publikationsudgifter og eventkulturen er faktorer, der truer den frie kunsthistoriske forskning på livsnerven. Udstillingskatalogets økonomi, deadlines og særlige genremæssige regler indvirker på både fremstillingsform og publikationsmuligheder. De danske forskningsråds abrupte nedprioritering af al publikationsstøtte har effektivt reduceret den humanistiske forsknings og herunder kunsthistoriens adgang til alternative publikationskanaler. Fagområdets centrale forskningsbibliotek ser det som en vigtig opgave at skabe rum og muligheder for en forskning, der uden for disse ofte snærende rammer frit kan sætte sin egen dagorden og alligevel publicere i et fagligt miljø og en kontekst, der lever op til internationale krav om lødighed og gennemslagskraft.

Gennem et internationalt samarbejde med hen ved 25 kunsthistoriske forskningscentre er der med grundlæggelsen i 2009 af den frit tilgængelige *RIHA-Journal* skabt et online baseret forum, der med dobbelt peer-reviewing vil åbne nye muligheder for publiceringen af dansk kunsthistorisk forskning. Projektet understøttes med en flerårig bevilling af det tyske *Forschungsgemeinschaft*, der på denne måde indtræder som fødselshjælper for et projekt, der på sigt vil reducere samme udgift til videreførelsen af de store og traditionsrige tyske publikationsserier indenfor fagområdet.

Danmarks Kunstbibliotek har i 2010-13 bidraget med 3 danske bidrag. Ved udgangen af 2013 er der publiceret mere end 75 fagfællebedømte artikler i RIHA.

RIHA journal har haft så stor international gennemslagskraft, at det er blevet accepteret som en publikation, der indekseres i tre af verdens førende citations indekser:

- Thomsons *Art and Humanities Citation Index*
- *Current contents, Art and humanities*
- Elseviers "Scopus", en af de største internationale registreringer af fagfællebedømt humanistisk forskning.

Dette sikrer publikationer i RIHA en stærkere international placering end noget nordisk tidsskrift inden for fagområdet.

Det forventes, at de nye krav til danske kunstmuseers forskning vil skabe øget interesse omkring dette tilbud til bibliotekets museale brugere.

III. INDIVIDUEL FORSKNING

Med hensyn til vægtningen mellem fælles og individuel forskning er det til DKBs fordel, at de ansattes individuelle forskning spænder fra antikken til nutidskunsten. Gennem denne spredning sikres en ligelig kompetencefordeling i fagreferencen. Den individuelle forskningstid fastholder de ansattes direkte tilknytning til centrale dele af de faglige miljøer, som DKB betjener. Og de til institutionen knyttede projekter udvider kendskabet til væsentlige dele af samlingerne.

Videnskabelig medarbejder mag. art. Mikael Bøgh Rasmussen

Redaktionelt arbejde med RIHA journal.

Videnskabelig medarbejder mag. art. Anneli Fuchs

Fotografiet som didaktisk, billedskabende og kunsthistorisk redskab belyst gennem de historiske fotosamlinger på Danmarks Kunstbibliotek.

Projektet, som tager udgangspunkt i Danmarks Kunstbiblioteks samlinger, går ud på at undersøge

samlingernes opbygning og brug for herigennem at indkredse fotografiets status som undervisnings- og studiemateriale på Akademiet fra 1850'erne til ca. 1870.

Kunstakademiets første fotografier blev indkøbt i Venedig i 1854 af maleren Wilhelm Marstrand, som var Akademiets direktør på det pågældende tidspunkt. Dette indkøb blev fulgt op af andre erhvervelser, både ved nye indkøb og gaver. Erhvervelserne tyder på interesse for brug af fotografier i undervisningen eller til studiebrug på Akademiet allerede på dette tidlige tidspunkt. Tyve år senere, da man planlagde opførelsen af Udstillingsbygningen, ønskede man, at der i bygningen skulle være plads til Akademiets bibliotek, inklusive et helt rum til udstilling af fotografier.

Internationalt er man begyndt at interessere sig for brugen af fotografier inden for videnskaberne, herunder kunsthistorien. Fotografiers betydning inden for kunsthistoriografien er imidlertid i Danmark et helt uopdyrket område. Det skyldes bl.a., at fotografihistorie er et relativt nyt fagområde i Danmark. Blandt kunsthistorikere har fokus hovedsagelig været på kunstneres brug af fotografier ved udførelsen af deres værker, dvs. på fotografiets betydning i den skabende proces. Betydningen af fotografier i kunstnerisk uddannelse er ikke blevet belyst.

Projektet er støttet med 2 måneders frikøb bevilget af Novo Nordisk Fonden, afviklet med en måned i 2009 og en måned i 2010.

Efterfølgende har Danmarks Kunstbibliotek bevilget yderligere 2 måneders forskningstid (= 42 dage) til videre undersøgelser og skrivning af artikel til RIHA. Fokus er nu på tidlige fotografier i Akademiets samlinger, dvs. fotografier fra 1850'erne og frem til ca. 1870.

Ultimo 2013 reterer der 10 dages forskning. Artiklen forventes færdiggjort senest i januar 2014

Direktør, dr. phil. & ph.d. Patrick Kragelund

Faglige hverv:

- censor ved Danmarks Biblioteksskole.
- ekstern fagfællebedømmer tilknyttet tidsskriftet *Passepartout*
- medlem af redaktionsgruppen for *Analecta Romana*
- medlem af bestyrelsen for Museum Tusulanums Forlag
- fører som medlem af Det danske Sprog- og Litteraturselskab tilsyn med et udgivelsesprojekt om dansk renæssancepoesi og med Sprog- og Litteraturselskabets udgave af Georg Zoëgas breve.

Afsluttede projekter 2011-13

PK har i forbindelse med arbejdet på en bog og nogle artikler været på studie- og arbejdsophold i London, Venedig, Firenze og Rom. Har derudover gæsteforelæst på det Danske Institut i Athen, deltaget med oplæg i en Carlsberg konference om den romerske triumf på det danske institut i Rom i januar 2013 (et afsnit fra bogen om *Roman Historical Drama*), et personaleseminar om Frederiksborg Slot i Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme maj 2013 og en konference i anledning af Theophil Hansens 200 års dag i Wien i juni 2013 (jfr. publ. 5).

Igangværende forskningsprojekter:

- 1) Har afsluttet en monografi med titlen: *Roman Historical Drama in Antiquity and Beyond*.. Efter fagfællebedømmelse er bogen antaget til publikation i et af verdens fem førende universitetsforlag, *Oxford University Press* i 2014.

- 2) Har i den sammenhæng publiceret endnu to enkeltundersøgelser (3 og 4), der skal styrke det teoretiske og empiriske grundlag for monografien.
- 3) Har i forbindelse med arbejdet på en serie "Nye Abildgaard-studier" med særligt fokus på forbindelsen mellem Nicolai Abildgaard og samtidige, udenlandske kunstnere (jfr publ. 2/2010) afsluttet en undersøgelse, der er publiceret i det internationale fagfællebedømte RIHA journal i 2011.
- 4) Arbejder fortsat med en række samlingshistoriske projekter, p.t. med særligt fokus på relationen mellem to a barokken store romerske samlinger, Raffaello Fabrettis samling af indskrifter og Cassiano del Pozzos navnkundige "Papirmuseum". Undersøgelsen, der har titlen "Rostgaard, Fabretti and the Papermuseum of Dal Pozzo", planlægges udgivet i et internationalt, fagfællebedømt tidsskrift.
- 5) Arbejder på et samlingshistorisk projekt, der registrerer ejermærker og lign. i Danmarks Kunstbiblioteks samlinger; resultaterne lægges ind i bibliotekets web. Den første af planlagt to publikationer er udgivet (nr. 2).
- 6) Arbejder på en komplet registrant over malerens Nicolai Abildgaards bøger i og uden for Danmarks Kunstbibliotek. Registranten vil blive publiceret i bibliotekets web.
- 7) Arbejder på artikler om Eckersberg, om Constantin Hansens fresker i Universitets forhal og Christian 4s skulpturudsmykning af Frederiksborg Slot
- 8) Arbejder på et bidrag til et symposium i Berlin i maj 2014 som jeg er inviteret med til. Symposiet skal markere billedhuggeren Gottfried Schadows 250 års dag (jfr. publ. 1)

Publikationer 2011-13

1. "Man müsse keine Statue Equestre machen": Abildgaard and Schadow in Copenhagen 1791" *RIHA-Journal* 2011. <http://www.riha-journal.org/articles/2011/2011-jan-mar/kragelund-abildgaard-and-schadow> Fagfællebedømt.
2. "Ejermærker i Danmarks Kunstbiblioteks ældre samling 1754 til 1810" *Fund og Forskning* 50 (2011) 287-313. Fagfællebedømt.
3. "Evidence for Performances of Republican Comedy in Fourth Century Rome", *The Classical Quarterly* 62 (Oxford University Press 2012) 415-422. Fagfællebedømt. Online: JSTOR.
4. "Tacitus, Dio and the "Sophist" Maternus", *Historia* 61 (2012) 495-506. Fagfællebedømt. Online: JSTOR.
5. "The RIBA Gold Medal and Theophil Hansen's Plans for an Acropolis Museum in Athens" Beatrix Bastl (ed.) *Wege zu Theophil Hansen* (Wien 2013) □-□. Fagfællebedømt.
6. har sammen med Jesper Svenningsen udarbejdet personindeks til Ø. Andreasen og K. Ascani (udg.) *Georg Zoëga: Briefe und Dokumente* vol. i – v (Kbh. 2013)

Seniorforsker, mag. art. Alena Marchwinski

Publikationer

”Emmanuel Lévinas i etyczny potencjał sztuki” (Emmanuel Lévinas og kunstens etiske potentiale”, i: *Przegląd Humanistyczny. Pismo Uniwersytetu Warszawskiego (Humanistic Review. Skrifter fra Universitetet i Warszawa)*, nr. 3, 2012 – peer-reviewed.

Afsluttede projekter

Døren og andre tærskelmotiver hos L.A. Ring (1854-1933) og i periodens danske kunst med særligt fokus på Rings *I havedøren*. Med udgangspunkt i to projekter påbegyndt i 2011, ”Døren som motiv i dansk billedkunst” og ” Kvinden, billedet og rummet: Julius ”Exners *En gondol* og L.A. Rings *I havedøren*”, indkredser undersøgelsen kunstens tematisering af dørtærskelen, haven og båden: steder med en diffus betydning, der problematiserer forholdet mellem inde og ude/ tryghed og længsel/det private og det sociale rum.

Igangværende projekter

En undersøgelse af *Thorvaldsens Kristusstatue føres ind i Vor Frue Kirke 1833*, malet af Niels Simonsen i 1834. Projektet har til hensigt at afdække, hvorvidt man kan sætte fremstillingen i sammenhæng med *paragone* (kunstarternes kappestrid). Min hypotese er, at der er indskrevet to betydningsplaner i fremstillingen, et beskrivende og et vurderende, der transformerer skildringen af en aktuel kulturbegivenhed til et udsagn af en mere kunstteoretisk karakter. Billedet kan muligvis læses som en slags ”realistisk allegori” over forholdet mellem det åndelige og det fysiske arbejde og ikke mindst mellem de tre kunstarter, arkitektur, skulptur og maleri.

Faglige hverv

Gæsteforelæser på masteruddannelsen i Humanistisk Palliation, Aalborg Universitet, efterårssemestret 2012.

Seniorforsker, mag. art. Claus M. Smidt

Forskningsprojekter 2011 - 13

Modernismens danske huse, forskningsprojekt påbegyndt 2007, viderebearbejdet
Eremitageslottets bygningshistorie

Publikationer 2011 - 13

Verona i Danmark, i Sfinx, 34.årg. nr.2, - om Gardasøen og Verona, Viby J 2011, p. 77-81.

Bidrag (medforfatterskab) til Lene Gerd Larsen: Harsdorffs Hus. En bygningshistorisk undersøgelse, i Architectura 33. Arkitekturhistorisk Årsskrift, Kbh. 2011, p. 7-35.

”Debat: Ingen bedre byggeskik i Vandborg” *By og land* 92 (2011) p. 32-33, ill.

Iselingens bygningshistorie, i (ed. Jesper Brandt Andersen) Martin Hammerich – kunst og dannelse i Guldalderen, Kbh. 2011, p. 261-279.

Danske arkitekters virke i Skåne i 1800tallet – især med henblik på herregårdsbyggeriet, i Ale. Historisk tidskrift for Skåne, Halland och Blekinge, Nr. 2 2012, p. 27-36.

”Fredensborg Slots bygnings- og havehistorie” *By og land* 94 (2012) 26-31

Laurids de Thurah, Christian VI’s jagtslot, Frelst i ellefte time, Ferdinand Meldahl & Slottet i 1900-tallet, i Eremitageslottet, 2013, p. 46-221.

Arbejder under udgivelse:

”Frederik VII og grevinde Louise Danners gravmæler” i: Karin Kryger (ed.): *Danske kongegrave*, Selskabet til Udgivelse af danske Mindesmærker I-III.

IV. TILKNYTTETE FORSKNINGSPROJEKTER

1) Tidligere forskningsbibliotekar og souschef, mag. art. Emma Salling

(forskningsprojekt finansieret af Carlsbergfondet ½ 2000-31/1 2001, jfr. Forskningsrapport 1999, 2000 og 2009)

Det danske kunstakademi 1754-1857. Akademiets historie belyst gennem dets kunstsamling.

Projektet er afsluttet og værket antaget til publikation i Selskabet til Udgivelse af danske Mindesmærker.